

Kalendarz funduszu sołeckiego

Paula Kłucińska

Wprowadzenie

Wspominając o funduszu sołeckim, zwykle opisuje się rok, którego ma on dotyczyć - przykładowo: „fundusz sołecki na 2025 rok”. Warto mieć jednak świadomość, że zaplanowanie, zrealizowanie i rozliczenie „jednego” funduszu sołeckiego, to proces trwający trzy lata.

Następujące po sobie cykle funduszu zapętlają się. Gdy mieszkańcy planują przedsięwzięcia na przyszły rok, wójt (burmistrz, prezydent miasta) wykonuje przedsięwzięcia zaplanowane w zeszłym roku i jednocześnie rozlicza u wojewody zrealizowany już fundusz sołecki, zaplanowany przez mieszkańców dwa lata wstecz. Przyjrzyjmy się bliżej, jak wygląda harmonogram jednego pełnego cyklu funduszu sołeckiego.

Wyodrębnienie funduszu sołeckiego

Aby cykl funduszu sołeckiego w ogóle mógł się rozpocząć, należy cofnąć się o krok i sprawdzić, czy w gminie wyodrębniono fundusz sołecki. Uchwałę w tej sprawie podejmuje rada gminy. Jeśli rada wyraziła zgodę na wyodrębnienie w budżecie gminy środków na fundusz sołecki, to obowiązuje ona bezterminowo (aż do momentu, gdy rada podejmie kolejną uchwałę o niewyrażeniu zgody).

Jeśli zaś rada nie wyraziła zgody na utworzenie funduszu, to uchwała ma zastosowanie jedynie do „jednego” funduszu sołeckiego (np. niewyrażenie zgody na wyodrębnienie funduszu w 2025 roku). W kolejnym roku budżetowym (kalendarzowym) rada znów musi zastanowić się, czy zgadza się (czy nie) na istnienie funduszu.

O czym warto pamiętać?

- rada gminy ma obowiązek podjęcia „jakiejsz” uchwały. Nie może być tak, że rada nie podjęła żadnej uchwały i na tej podstawie stwierdziła, że fundusz sołecki nie obowiązuje.
- rada gminy może podjąć uchwałę albo o wyrażeniu zgody na wyodrębnienie funduszu sołeckiego albo o niewyrażeniu zgody na wyodrębnienie funduszu sołeckiego. Rada nie może podjąć uchwały o zawieszeniu funduszu ze względu na złą sytuację finansową gminy. Nie może też ograniczyć zgody na wyodrębnienie funduszu sołeckiego do wybranego roku (np. wyodrębnienie funduszu jedynie na 2025 rok).
- rada gminy jest ograniczona terminem do 31 marca na podjęcie uchwały dotyczącej wyodrębnienia funduszu sołeckiego. Wspomniany termin jest nieprzekraczalny, tj. jeśli rada podjęła uchwałę o niewyrażeniu zgody na wyodrębnienie funduszu sołeckiego w kwietniu, to jest ona nieważna.
- fundusz sołecki wyodrębnia się dla całej gminy. Rada gminy nie może wyrazić zgody na utworzenie funduszu jedynie dla kilku wybranych sołectw.

Planowanie przedsięwzięć

Wyodrębnienie funduszu sołeckiego wciąż nie gwarantuje, że zostanie on uruchomiony. W tym celu wymagane są jeszcze dodatkowe kroki: wyliczenie i przekazanie informacji o kwotach funduszu przypadających na dane sołectwo, a dalej zwołanie zebrań wiejskich, uchwalenie wniosków sołectw w sprawie przeznaczenia środków z funduszu sołeckiego, terminowe złożenie wniosków do urzędu gminy oraz ich uwzględnienie przez wójta (a konkretnie ich nieodrzućenie).

O jakich terminach warto pamiętać?

- wójt ma obowiązek przekazać sołtysom informację o wysokości środków przypadających poszczególnym sołectwom do 31 lipca każdego roku.
- jeśli gmina zamierza w przyszłości wnioskować o zwrot części wydatków wykonanych z funduszu sołeckiego, to w ww. terminie wójt musi przekazać informację o wysokości środków przypadających sołectwom - także wojewodzie.
- po otrzymaniu ww. informacji, sołtysi powinni rozpocząć etap zwoływania zebrań wiejskich, podczas których zebrania wiejskie uchwalą wnioski w sprawie przeznaczenia funduszu sołeckiego. Każdy wniosek (wraz z uchwałą i listą obecności) musi trafić do urzędu gminy w nieprzekraczalnym terminie do 30 września. Przekazuje go sołtys.

Wykonywanie funduszu sołectkiego

Na wykonanie zaplanowanych przedsięwzięć wójt (przy pomocy urzędu gminy) ma rok. Jeśli więc fundusz sołectki zaplanowano na 2025 rok, to wszystkie przedsięwzięcia trzeba będzie zamknąć do 31 grudnia 2025 roku. Jeżeli zaś jakiegokolwiek środki z funduszu nie zostaną wykorzystane w roku budżetowym (kalendarzowym), to wygasną. Środki nie „przejdą” na kolejny rok dla sołectwa.

O czym warto pamiętać?

- wykonaniem funduszu sołectkiego zajmuje się wójt, ponieważ to wójt wykonuje budżet gminy, a fundusz sołectki jest wydzieloną częścią tego budżetu.
- jeżeli wójt bądź rada gminy nie odrzucili wniosku sołectwa w sprawie przeznaczenia funduszu sołectkiego, to istnieje obowiązek wykonania przedsięwzięć.
- za wykonanie funduszu sołectkiego odpowiada wójt, co nie oznacza, że musi to zrobić samodzielnie. Poszczególnymi zadaniami mogą zająć się pracownicy urzędu gminy, organizacje społeczne wyłonione w otwartych konkursach ofert, zleceniobiorcy, z którymi gmina podpisała umowy, czy przedsiębiorcy oferujący drogą zamówień publicznych.

Rozliczenie wydatków

Po wykonaniu przedsięwzięć z funduszu sołectkiego, w kolejnym roku wójt może złożyć do wojewody wniosek o zwrot części wydatków na te przedsięwzięcia. Obrazując na przykładzie - jeśli wójt wykona fundusz sołectki w 2025 roku, to do 31 maja 2026 roku może domagać się od wojewody częściowego zwrotu z budżetu państwa za poczynione wydatki. Są to więc dodatkowe środki, które gmina otrzymuje za wykonanie funduszu. Co do zasady zwrot waha się między 20-40% dokonanych wydatków i jest wypłacany na rachunek budżetu gminy do 31 sierpnia w formie dotacji celowej.

Co warto wiedzieć?

- jeżeli w poprzednim roku wójt nie przekazał wojewodzie informacji o środkach funduszu sołectkiego przypadających na poszczególne sołectwa, to gmina traci prawo do zwrotu części wydatków za ten konkretny cykl funduszu.
- we wniosku do wojewody wójt nie może przedstawić wydatków niezgodnych z prawem. Przykładowo wójt nie powinien przedstawiać wydatków, których w rzeczywistości nie dokonał, wydatków innych niż zaplanowały sołectwa czy wydatków dokonanych na podstawie nieprawidłowo uchwalonych wniosków sołectw (np. wnioski bez uzasadnienia czy wnioski uchwalone na nieważnym zebraniu wiejskim).